

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Предметна (циклова) комісія предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК-19 Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 012 Дошкільна освіта, фаховий молодший бакалавр

(шифр і назва спеціальності)

відділення дошкільне

(назва відділення)

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою» для здобувачів освіти з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 012 Дошкільна освіта освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Розробник: Тетяна ТЕЛИЧКО, доктор філософії, викладачка психолого-педагогічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії.

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № 1 від «25» серпня 2025 року

Голова предметної (циклової) комісії (Яна ФЕНЬОВ)
(підпис) (ім'я та прізвище)

Схвалено методичною радою

Протокол № 1 від «25» серпня 2025 року

Голова (Тетяна ІСАК)
(підпис) (ім'я та прізвище)

©ВСП «ГПФК МДУ», 2025 рік

©Тетяна ТЕЛИЧКО, 2025 рік

Відомості про перезатвердження робочої програми:

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № _____ від “___” _____ 20__ року

Голова предметної (циклової) комісії _____ (_____)
(підпис) (ім'я та прізвище)

Відомості про перезатвердження робочої програми:

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № _____ від “___” _____ 20__ року

Голова предметної (циклової) комісії _____ (_____)
(підпис) (ім'я та прізвище)

Відомості про перезатвердження робочої програми:

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № _____ від “___” _____ 20__ року

Голова предметної (циклової) комісії _____ (_____)
(підпис) (ім'я та прізвище)

Відомості про перезатвердження робочої програми:

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № _____ від “___” _____ 20__ року

Голова предметної (циклової) комісії _____ (_____)
(підпис) (ім'я та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Модулів: 1	Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки: III-й
Змістових модулів: 7		Семестр VI-й
Загальна кількість годин: 120 год.		Лекції 36 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3, самостійної роботи студента – 1,5		Практичні 24 год.
	Самостійна робота 30 год.	
	30 год. – підготовка до екзамену	
	Індивідуальна робота Не передбачена	
	Вид контролю: VI сем. – екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – аудиторних – 50 %, самостійної роботи студента – 25 %, самостійна робота (підготовка до екзамену) – 25%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою» є нормативним документом закладу фахової передвищої освіти, складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «фахового молодшого бакалавра» галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта, спрямована на виконання вимог Закону України «Про освіту», «Закону про вищу освіту», «Закону про фахову передвищу освіту».

Вивчення освітнього компоненту «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою» спрямоване на опанування здобувачами фахової передвищої освіти теоретичними та практичними знаннями відповідно до спеціальності, активне включення їх до самостійної навчальної, науково-пошукової діяльності, до участі в різних видах педагогічної практики, виховання у здобувачів освіти професійних педагогічних якостей та компетентностей. Програмою передбачено вивчення навчальної дисципліни протягом 6-го семестру.

Робоча програма побудована на засадах особистісно-зорієнтованої парадигми освіти, студентоцентризму, враховуючи специфіку навчання фахової передвищої освіти за Європейською кредитно-трансферною системою. Дисципліна є вагомою складовою змісту професійної підготовки майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти.

Зміст освітнього компонента «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою» передбачає з'ясування низки ключових аспектів, які стосуються як наукової бази природничих знань, так і методичних підходів до їх передачі дітям дошкільного віку, сприяє формуванню у здобувачів освіти умінь вирішувати педагогічні ситуації на засадах рівноправності, партнерства, діяльнісного та компетентнісного підходів, принципів дитиноцентризму та особистісно-орієнтованого виховання дітей дошкільного віку. Вивчення здобувачами освіти програмного матеріалу передбачає також ознайомлення з сучасними законодавчими і нормативними документами з дошкільної освіти,

експериментальними дослідженнями та інноваційними методичними технологіями природознавчого розвитку дітей.

Основними формами навчальної роботи зі здобувачами фахової передвищої освіти є лекційні та практичні заняття; позанавчальні роботи: індивідуальна та самостійна робота.

Предметом вивчення дисципліни є зміст, методи і форми ознайомлення дітей з природою в навчально-виховному середовищі закладу дошкільної освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: дошкільна педагогіка, дитяча та педагогічна психологія, вікова фізіологія, фахові методики дошкільної освіти.

Метою є підготовка майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти до організації процесу ознайомлення дошкільників з природою відповідно до концепції сталого розвитку, формування знань щодо змісту, методів і форм ознайомлення дошкільників з природою, організаційних умов створення осередку природи, формування професійних якостей на засадах компетентнішого підходу.

Основними завданнями дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів освіти із можливостями використання різноманітних об'єктів і явищ природи у роботі з дітьми дошкільного віку з метою формування екологічної культури;
- забезпечення високого рівня екологічних знань та накопичення досвіду ціннісного ставлення до природи та стійких екологічних мотивацій дошкільника;
- формування теоретичної бази знань про завдання, зміст, форми та методи роботи по формуванню екологічної культури дітей дошкільного віку;
- розвиток навичок педагогічного прогнозування та практичного втілення екологічних та методичних знань в умовах сучасного дошкільного виховання;
- ознайомлення здобувачів освіти із історією взаємовідносин людини і природи та розвитком в педагогічній науці поглядів на природу як засіб виховання;
- ознайомлення майбутніх вихователів із найбільш важливими та

яскравими педагогічними та методичними ідеями, теоріями та технологіями щодо використання природи у навчанні та вихованні дітей дошкільного віку, які є результатом наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених за останні роки.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- теоретичні основи ознайомлення дошкільників з природою;
- зміст, принципи та завдання ознайомлення дітей з природою;
- основні методи та форми ознайомлення дошкільників з природним довкіллям;
- види, зміст, структуру та методику проведення занять та екскурсій у природі;
- педагогічні технології формування екологічної культури дітей дошкільного віку.

вміти:

- визначати основні завдання екологічної освіти в ЗДО;
- добирати оптимальні методи та засоби відповідно до теми занять, добирати відповідне обладнання;
- володіти організаційними, проєктувальними, конструктивними, комунікативними вміннями;
- вміти знайомити дітей з народними традиціями природокористування, шанування природи, обрядами та святковими сезонними дійствами.

Здобувач освіти після вивчення дисципліни повинен володіти такими **компетентностями:**

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК 1. Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести

відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності (ФК):

СК1. Здатність до формування наскрізних умінь у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

СК3. Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку навичок безпечної поведінки в довкіллі, навичок орієнтування на сталий розвиток.

СК5. Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним).

СК11. Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально-дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

Програмні результати навчання:

РН8. Визначати концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН9. Визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організовувати їх відповідно до освітніх програм.

PH10. Організувати умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

PH15. Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Значення та завдання методики ознайомлення дітей з природою.

Тема 1. Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою як наука.

Значення вивчення природи рідного краю у професійній підготовці дошкільних працівників. Методика ознайомлення дітей з природою як наука про використання природи у вихованні та всебічному розвитку дітей дошкільного віку.

Тема 2. Теоретичні основи методики ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Теоретичні основи методики ознайомлення дітей з природою як наукової дисципліни. Зміст, форми організації та методичне керівництво працею дітей різного віку. Дидактичні ігри природничого змісту, їх види та методика проведення з дітьми різного віку.

Практичні заняття

1. Зміст, форми організації та методичне керівництво працею в природі дітей різного віку.

2. Дидактичні ігри природничого змісту, їх види та методика проведення з дітьми різного віку.

Змістовий модуль 2. Природні багатства України та Закарпаття.

Тема 3. Природно-географічні умови та ресурси України.

Природні умови України. Характеристика екологічної ситуації України. Роль рослин та тварин у природі та житті людини. Різноманітність рослинного та тваринного світу України.

Тема 4. Клімат, природні зони, ґрунти та води України та Закарпаття.

Клімат, природні зони, ґрунти та води України та Закарпаття. Взаємозв'язок елементів природного комплексу.

Тема 5. Фізико-географічні особливості Закарпаття.

Фізико-географічні особливості Закарпаття. Значення вивчення людиною сезонних змін у природі. Народна фенологія як скарбниця багаторічних спостережень за сезонними явищами. Сезонні явища в неживій природі, рослинному світі та в житті тварин.

Тема 6. Загальна характеристика флори та фауни Закарпаття.

Загальна характеристика флори та фауни. Охорона природи. Комплексна організація охорони природи (заповідники, заказники, національні парки).

Практичні заняття

1. Роль рослин і тварин у природі та житті людини. Різноманітність рослинного світу.
2. Роль рослин і тварин у природі та житті людини. Різноманітність тваринного світу.

Змістовий модуль 3. Методологічні основи ознайомлення дошкільників з природою.

Тема 7. Зміст ознайомлення дошкільників з природою. Програми навчання і виховання дітей дошкільного віку.

Визначення змісту знань дітей дошкільного віку про природу на основі державного стандарту дошкільної освіти. Принципи відбору змісту знань дітей дошкільного віку про природу: принцип виховного та розвиваючого характеру знань; принцип доступності; принцип науковості у відборі знань; принцип енциклопедичності; краєзнавчий принцип. Загальна характеристика змісту знань дітей про природу, умінь та навичок вирощування рослин, догляду за тваринами. Ознайомлення дітей з природою в програмі закладу дошкільної

освіти. Аналіз структури програми та розділів по ознайомленню дітей з природою в програмах розвитку дитини дошкільного віку.

Практичні заняття

1. Програмне забезпечення ознайомлення дітей з предметним довкіллям у закладі дошкільної освіти.

2. Становлення особистості дошкільника у предметно-розвивальному середовищі закладу дошкільної освіти.

Тема 8. Методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Різноманітність і класифікація методів.

Необхідність використання різноманітних методів та прийомів ознайомлення дошкільників з природою. Залежність вибору методів ознайомлення дітей з природою від особливостей розвитку пізнавальної діяльності дітей різного віку та від змісту природничого матеріалу. Загальна характеристика методів ознайомлення з природою.

Тема 9. Наочні методи ознайомлення дошкільників з природою.

Спостереження як основний метод ознайомлення дітей з природою. Спостереження як метод в психолого-педагогічних дослідженнях. Види спостережень, методика керівництва спостереженнями в різних вікових групах. Підготовка вихователя до проведення спостережень. Прийоми активізації пізнавальної діяльності дітей в процесі спостережень.

Демонстрування ілюстративного матеріалу. Вимоги до змісту та оформлення наочних посібників для різних вікових груп. Демонстрування технічних засобів навчання. Використання моделей: діючих моделей, моделей маскування.

Тема 10. Практичні методи ознайомлення дошкільників з природою.

Нескладні досліди як метод ознайомлення дітей з природою. Значення проведення дослідів з об'єктами природи для формування реалістичних уявлень і понять про природу. Зміст та проведення дослідів.

Використання ігор під час ознайомлення дітей з природою. Класифікація ігор в методиці ознайомлення дітей з природою: будівельно- конструктивні ігри з природним матеріалом, творчі рольові ігри. Дидактичні ігри під час

ознайомлення дошкільників з природою, їх функції. Види дидактичних ігор: з природним матеріалом, з картинками (у т.ч. настільно-друковані), з іграшками, словесні. Методика проведення дидактичних ігор в різних вікових групах.

Тема 11. Види та форми організації праці дітей у природі.

Праця в природі як один з основних методів ознайомлення дошкільників з природою. Цінність праці в природі. Педагогічні та гігієнічні вимоги до праці дітей у природі. Види праці у природі, їх зміст у різних вікових групах. Форми організації праці дітей: доручення, чергування, колективна праця. Особливості занять, пов'язаних з працею в природі.

Тема 12. Словесні методи ознайомлення дошкільників з природою.

Сюжетні та описові розповіді вихователя. Словесні логічні завдання. Використання дитячої природознавчої літератури. Вимоги до добору художніх творів про природу. Використання літератури на заняттях та в повсякденному житті.

Тема 13. Бесіда як метод і як форма ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Пізнавальне значення бесіди як методу ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Види бесід. Структура бесіди. Вступна частина (створення мотивації), основна (постановка запитань, спонукання до висловлювань), підсумкова (узагальнення й закріплення). Методичні прийоми бесіди в процесі екологічного виховання дошкільників. Використання наочності (предметів, ілюстрацій, картин), запитань різних типів (від простих до проблемних), підведення дітей до самостійних висновків в ході проведення бесіди. Роль вихователі в ході проведення бесіди.

Практичні заняття

1. Використання словесних методів опосередкованого пізнання у процесі ознайомлення дошкільників з природою.
2. Використання практичних методів опосередкованого пізнання у процесі ознайомлення з природою.

Змістовий модуль 4. Форми та засоби організації роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Тема 14. Основні форми ознайомлення дітей з природою, їх характеристика.

Основні форми ознайомлення дітей з природою. Необхідність використання різноманітних форм. Особливості використання різних форм ознайомлення дітей з природою в різних вікових групах.

Тема 15. Фронтальні, групові та індивідуальні форми організації роботи з ознайомлення з природою.

Фронтальні, групові та індивідуальні форми організації роботи з ознайомлення з природою в закладах дошкільної освіти, їх характеристика та специфіка проведення в різних вікових групах.

Тема 16. Заняття як основна форма організації навчання дошкільників. Види і типи занять з ознайомлення дітей з природою.

Заняття як важлива форма організації навчання дошкільників. Види і типи занять з ознайомлення дітей з природою в різних вікових групах. Структура заняття. Особливості методики проведення занять у різних вікових групах.

Тема 17. Експерсії в природу як форма організації роботи з дошкільниками.

Експерсії в природу як форма організації роботи з дошкільниками. Тематика та види експерсій. Структура експерсії в природу. Методика підготовки до експерсії та її проведення. Післяексперсійна робота, спрямована на закріплення, узагальнення та систематизацію отриманих знань.

Практичні заняття

1. Методика підготовки та проведення експерсії в природу.
2. Організація проектної діяльності дошкільників у процесі ознайомлення їх з природою.
3. Перспективи планування проектної діяльності.

Тема 18. Цільова прогулянка як форма роботи щодо ознайомлення з природою.

Цільова прогулянка як форма роботи щодо ознайомлення з природою, відмінність її від експерсії. Методика проведення цільової прогулянки.

Тема 19. Щоденні прогулянки в ЗДО, їх значення та структура.

Щоденні прогулянки на майданчику закладу дошкільної освіти, їх значення та структура. Методи та прийоми роботи вихователя під час щоденної прогулянки.

Тема 20. Природознавчий осередок як засіб екологічного виховання дітей дошкільного віку.

Навчально-виховне значення осередку довкілля. Основні вимоги до відбору рослин та тварин: відповідність завдань програми та особливостям довкілля; безпечність рослин та тварин для дітей; невибагливість та витривалість об'єктів кутка природи. Змінність мешканців осередку довкілля за сезонами. Тварини осередку довкілля. Постійні та сезонні мешканці. Відомості про тварин, їх розміщення та утримання. Встановлення та обладнання осередку довкілля.

Акваріум та його влаштування. Дрібні представники риб прісноводних водойм. Екзотичні акваріумні риби. Рослини, корм для мешканців. Догляд за акваріумом. Влаштування тераріуму та акватераріуму: догляд за мешканцями. Птахи в осередку довкілля.

Тема 21. Кімнатні рослини природознавчого осередку ЗДО.

Кімнатні рослини осередку довкілля та зимового саду. Походження рослин, зовнішній вигляд, біологічні особливості, вимоги до ґрунту, вологи, світла. Підбір та розміщення рослин в різних вікових групах. Спостереження дітей за рослинами осередку довкілля. Організація роботи дітей в осередку довкілля в різних вікових групах. Аналіз стану осередків довкілля в дошкільних закладах та роботи дітей в них.

Тема 22. Організація ділянки закладу дошкільної освіти. Педагогічні та гігієнічні вимоги до озеленення ділянки.

Значення ділянки для організації навчально-виховної роботи по ознайомленню дітей з природою та екологічного виховання. Планування ділянки. Основні структурні компоненти та їх розмір. Педагогічні та гігієнічні вимоги до озеленення ділянки. Деревя та кущі на ділянці. Газони на ділянці. Влаштування кутків дикорослих рослин. Квітник. Вибір місця. Планування та форми квітників. Вибір культур. Город на ділянці. Вибір місця, планування,

розміри грядок та міжрядь. Вибір культур. Повсякденний догляд за рослинами. Робота та спостереження дітей різних вікових груп на городі та квітнику. Плодовий сад на ділянці. Вибір культур. Розміщення плодово-ягідних насаджень. Участь дітей старших груп в догляді, збиранні фруктів та ягід. Дрібні свійські тварини на ділянці, їх утримання та догляд. Охорона та приваблювання птахів на ділянку закладу дошкільної освіти. Штучні гнізда. Влаштування годівниць та поїлок.

Практичні заняття

1. Організація роботи дітей в природознавчому осередку в різних вікових групах.
2. Аналіз стану природознавчих осередків в ЗДО.

Змістовий модуль 5. Ознайомлення дітей із свійськими та дикими тваринами.

Тема 23. Особливості ознайомлення дошкільників різного віку з свійськими тваринами.

Охорона тварин як складова частина роботи по охороні природи. Рідкісні тварини. Основні відомості про домашніх тварин.

Тема 24. Методика ознайомлення дошкільників з свійськими тваринами в різних вікових.

Групи раннього віку. Початкове ознайомлення із свійськими тваринами. Ігри на імітацію звуків та рухів тварин.

Молодші групи. Зміст програми. Виховання інтересу та позитивного відношення до домашніх тварин. Розповіді, оповідання та вірші про тварин.

Середні групи. Зміст програми. Спостереження за тваринами на заняттях. Виховання бережного відношення до тварин.

Старші групи. Зміст програми. Тривалі спостереження за свійськими тваринами та тваринами кутка природи. Догляд за тваринами. Уточнення та збагачення знань дітей про тварин в дидактичних іграх; показ відеофільмів та діафільмів, читання художньої літератури.

Практичні заняття

1. Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з свійськими тваринами для груп раннього та молодшого віку.

2. Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з свійськими тваринами для груп середнього та старшого віку.

Тема 25. Ознайомлення дошкільників різного віку з дикими тваринами.

Охорона тварин як складова частина роботи по охороні природи. Рідкісні тварини. Основні відомості про диких тварин.

Тема 26. Методи та прийоми ознайомлення дошкільників з дикими тваринами в різних вікових групах.

Групи раннього віку. Початкове ознайомлення із дикими тваринами. Ігри на імітацію звуків та рухів тварин.

Молодші групи. Зміст програми. Виховання інтересу та позитивного відношення до диких звірів. Розповіді, оповідання та вірші про тварин.

Середні групи. Зміст програми. Спостереження за тваринами. Виховання бережного відношення до тварин.

Старші групи. Зміст програми. Уточнення та збагачення знань дітей про тварин в дидактичних іграх; показ відеофільмів та діафільмів, читання художньої літератури.

Практичні заняття

1. Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з дикими тваринами для груп раннього та молодшого віку.

2. Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з дикими тваринами для груп середнього та старшого віку.

Змістовий модуль 6. Ознайомлення дітей з природою в різні пори року.

Тема 27. Ознайомлення дітей з природою в різні пори року.

Пора року як комплекс взаємообумовлених сезонних змін в природі. Причини сезонних змін, їх значення, фенологічні спостереження як основний метод їх вивчення. Погода. Наукові передбачення погоди. Календар погоди, його ведення.

Тема 28. Календар природи осені та особливості її протікання в Закарпатті.

Календар природи осені та особливості її протікання в Закарпатті. Характерні зміни в природі ранньої і пізньої осені; осінні сільськогосподарські роботи.

Тема 29. Використання календаря природи як засобу ознайомлення дітей дошкільного віку з сезонними змінами (на прикладі зимового періоду).

Молодша група. Зміст програми. Первинні спостереження за природою восени.

Середня група. Зміст програми. Робота на заняттях та в повсякденному житті. Ігри з природним матеріалом.

Старша група. Зміст програми. Розширення уявлень дітей про характерні зміни в природі. Становлення зв'язків між живою та неживою природою.

Тема 30. Особливості організації пізнавальної діяльності дошкільників під час ознайомлення з зимовими явищами природи Закарпаття.

Календар природи зими та особливості її протікання в Закарпатті. Характерні зміни в природі ранньої і пізньої зими.

Молодша група. Зміст програми. Спостереження за снігопадом. Ознайомлення з властивостями снігу. Розглядання картин, розучування віршів та пісень.

Середня група. Зміст програми. Робота на заняттях та у повсякденному житті. Формування поняття "зима". Уточнення властивостей про явища природи взимку. Малювання та ліплення на теми зими.

Старша група. Зміст програми. Збагачення знань дітей про зиму. Характерні явища природи в різні періоди зими. Встановлення зв'язку між погодою і навколишньою природою. Екскурсії в природу. Праця на ділянці. Пошуково-дослідницька робота взимку.

Тема 31. Роль календаря природи в екологічному вихованні дошкільників у весняний період.

Календар природи весни та особливості її протікання в Закарпатті. Характерні зміни в природі ранньої і пізньої весни.

Тема 32. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з весняними змінами в природі Закарпаття.

Молодша група. Зміст програми. Накопичення дітьми уявлень про весняні явища природи. Висівання великого насіння. Ігри з вітрячками, піском, водою.

Середня група. Зміст програми. Робота на заняттях та у повсякденному житті. Формування поняття "весна". Уточнення властивостей про явища природи навесні. Малювання та ліплення на теми весни. Ігри для закріплення знань дітей про властивості вітру, води, повітря. Дидактичні ігри з весняними квітами, картинками, на яких зображена весна.

Старша група. Зміст програми. Збагачення знань дітей про весну. Характерні явища природи в різні періоди весни. Встановлення зв'язку між погодою і навколишньою природою. Експерсії в природу. Праця на ділянці. Пошуково-дослідницька робота навесні.

Практичні заняття

1. Практичні прийоми роботи з календарем природи під час вивчення літнього сезону.
2. Літні природні процеси в Закарпатті як зміст ознайомлення дошкільників з довкіллям.

Змістовий модуль 7. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї у процесі екологічного виховання дітей дошкільного віку.

Тема 33. Зміст та завдання екологічного виховання дітей дошкільного віку.

Сутність, основні завдання та зміст екологічного виховання дітей дошкільного віку. Методичні аспекти реалізації завдань екологічного виховання дошкільників.

Тема 34. Методи і прийоми екологічної освіти дітей дошкільного віку.

Підбір методів і прийомів навчання. Особливості визначення рівня сформованості еколого-природничої компетентності дошкільників. Програмне

забезпечення освітнього процесу з питань екологічного виховання в ЗДО України.

Практичні заняття

1. Особливості визначення рівня сформованості еколого-природничої компетентності дошкільників.

2. Програмне забезпечення освітнього процесу з питань екологічного виховання в ЗДО.

Тема 35. Цілі і задачі екологічного виховання дошкільників у взаємодії з сім'єю.

Сутність взаємодії ЗДО та сім'ї. Цілі екологічного виховання у взаємодії з батьками. Залучення батьків до створення розвиваючого природного середовища. Основні завдання та методичні аспекти партнерської взаємодії ЗДО та сім'ї в екологічному вихованні дітей.

Тема 36. Форми роботи з батьками з екологічного виховання дітей дошкільного віку.

Форми роботи з батьками, їх класифікація. Характеристика форм взаємодії ЗДО із батьками вихованців. Специфіка організації та проведення різних форм взаємодії ЗДО із батьками. Використання інтерактивних та практичних методів, що стимулюють співпрацю з батьками. Забезпечення зворотного зв'язку через обговорення результатів, фото- та відеофіксацію діяльності.

Практичні заняття

1. Сучасні форми роботи з батьками в закладах дошкільної освіти.

2. Нетрадиційні форми роботи з батьками в закладах дошкільної освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	сем	с.р	
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Значення та завдання методики ознайомлення дітей з природою.					
Тема 1. Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою як наука.	1	1			
Тема 2. Теоретичні основи методики ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	5	1	2		2
Змістовий модуль 2. Природні багатства України та Закарпаття.					
Тема 3. Природно-географічні умови та ресурси України.	1	1			
Тема 4. Клімат, природні зони, ґрунти та води України та Закарпаття.	3	1			2
Тема 5. Фізико-географічні особливості Закарпаття.	3	1			2
Тема 6. Загальна характеристика флори та фауни Закарпаття.	3	1	2		
Змістовий модуль 3. Методологічні основи ознайомлення дошкільників з природою.					
Тема 7. Зміст ознайомлення дошкільників з природою. Програми навчання і виховання дітей дошкільного віку.	5	1	2		2
Тема 8. Методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Різноманітність і класифікація методів.	1	1			
Тема 9. Наочні методи ознайомлення дошкільників з природою.	1	1			
Тема 10. Практичні методи ознайомлення дошкільників з природою.	1	1			
Тема 11. Види та форми організації праці дітей у природі.	3	1			2
Тема 12. Словесні методи ознайомлення дошкільників з природою.	1	1			
Тема 13. Бесіда як метод і як форма ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	5	1	2		2
Змістовий модуль 4. Форми та засоби організації роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.					

Тема 14. Основні форми ознайомлення дітей з природою, їх характеристика.	1	1			
Тема 15. Фронтальні, групові та індивідуальні форми організації роботи з ознайомлення з природою.	1	1			
Тема 16. Заняття як основна форма організації навчання дошкільників. Види і типи занять з ознайомлення дітей з природою.	1	1			
Тема 17. Експерсії в природу як форма організації роботи з дошкільнятами.	6	1	2		3
Тема 18. Цільова прогулянка як форма роботи щодо ознайомлення з природою.	1	1			
Тема 19. Щоденні прогулянки в ЗДО, їх значення та структура.	3	1			2
Тема 20. Природознавчий осередок як засіб екологічного виховання дітей дошкільного віку.	1	1			
Тема 21. Кімнатні рослини природознавчого осередку ЗДО.	1	1			
Тема 22. Організація ділянки закладу дошкільної освіти. Педагогічні та гігієнічні вимоги до озеленення ділянки.	5	1	2		2
Змістовий модуль 5. Ознайомлення дітей із свійськими та дикими тваринами.					
Тема 23. Особливості ознайомлення дошкільників різного віку з свійськими тваринами.	1	1			
Тема 24. Методика ознайомлення дошкільників з свійськими тваринами в різних вікових.	5	1	2		2
Тема 25. Ознайомлення дошкільників різного віку з дикими тваринами.	1	1			
Тема 26. Методи та прийоми ознайомлення дошкільників з дикими тваринами в різних вікових групах.	5	1	2		2
Змістовий модуль 6. Ознайомлення дітей з природою в різні пори року.					
Тема 27. Ознайомлення дітей з природою в різні пори року.	1	1			
Тема 28. Календар природи осені та особливості її протікання в Закарпатті.	4	1			3
Тема 29. Використання календаря природи як засобу ознайомлення дітей дошкільного віку з сезонними змінами (на прикладі зимового періоду).	1	1			

Тема 30. Особливості організації пізнавальної діяльності дошкільників під час ознайомлення з зимовими явищами природи Закарпаття.	1	1			
Тема 31. Роль календаря природи в екологічному вихованні дошкільників у весняний період.	1	1			
Тема 32. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з весняними змінами в природі Закарпаття.	5	1	2		2
Змістовий модуль 7. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї у процесі екологічного виховання дітей дошкільного віку.					
Тема 33. Зміст та завдання екологічного виховання дітей дошкільного віку.	1	1			
Тема 34. Методи і прийоми екологічної освіти дітей дошкільного віку.	5	1	2		2
Тема 35. Цілі і задачі екологічного виховання дошкільників у взаємодії з сім'єю.	1	1			
Тема 36. Форми роботи з батьками з екологічного виховання дітей дошкільного віку.	7	1	3		3
Самостійна робота (підготовка до екзамену)	30				30
Всього годин:	120	36	24		60

Тематичний план

Назви змістових модулів	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	Сем	с.р.	
1	2	3	4	5	6
Значення та завдання методики ознайомлення дітей з природою.	6	2	2		2
Природні багатства України та Закарпаття.	10	4	2		4
Методологічні основи ознайомлення дошкільників з природою.	17	7	4		6
Форми та засоби організації роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	20	9	5		6
Ознайомлення дітей із свійськими та дикими тваринами.	12	4	4		4
Ознайомлення дітей з природою в різні пори року.	13	6	2		5

Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї у процесі екологічного виховання дітей дошкільного віку.	14	4	5	5
Самостійна робота (підготовка до екзамену)				30
Всього	120	36	24	60

5. Робоча програма

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	Сам. роб.
Модуль 1					
	Змістовий модуль 1. Значення та завдання методики ознайомлення дітей з природою.	6	2	2	2
1	Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою як наука.		1		
2	Теоретичні основи методики ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.		1		
	<i>Підготувати реферат «Природа – засіб різнобічного розвитку дітей дошкільного віку».</i>				2
3	Зміст, форми організації та методичне керівництво працею в природі дітей різного віку.			1	
4	Дидактичні ігри природничого змісту, їх види та методика проведення з дітьми різного віку.			1	
	Змістовий модуль 2. Природні багатства України та Закарпаття.	10	4	2	4
5	Природно-географічні умови та ресурси України.		1		
6	Клімат, природні зони, ґрунти та води України та Закарпаття.		1		
	<i>Підготувати презентацію про рослини Червоної книги України, які використовуються вихователями при ознайомленні дошкільників з природою.</i>				2
7	Фізико-географічні особливості Закарпаття.		1		
	<i>Підготувати повідомлення «Заповідні місця Закарпаття».</i>				2

8	Загальна характеристика флори та фауни Закарпаття.		1		
9	Роль рослин і тварин у природі та житті людини. Різноманітність рослинного світу.			1	
10	Роль рослин і тварин у природі та житті людини. Різноманітність тваринного світу.			1	
	Змістовий модуль 3. Методологічні основи ознайомлення дошкільників з природою.	17	7	4	6
11	Зміст ознайомлення дошкільників з природою. Програми навчання і виховання дітей дошкільного віку.		1		
	<i>Зробити випуски з діючих програм щодо змісту ознайомлення дошкільників з природою.</i>				2
12	Програмне забезпечення ознайомлення дітей з предметним довкіллям у закладі дошкільної освіти.			1	
13	Становлення особистості дошкільника у предметно-розвивальному середовищі закладу дошкільної освіти.			1	
14	Методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Різноманітність і класифікація методів.		1		
15	Наочні методи ознайомлення дошкільників з природою.		1		
16	Практичні методи ознайомлення дошкільників з природою.		1		
17	Види та форми організації праці дітей у природі.		1		
	<i>Підготувати повідомлення «Метод моделювання в ознайомленні дітей старшого дошкільного віку з природою».</i>				2
18	Словесні методи ознайомлення дошкільників з природою.		1		
19	Бесіда як метод і як форма ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.		1		
	<i>Підготувати повідомлення «Вплив праці у кутку природи на особистісне становлення дітей дошкільного віку».</i>				2
20	Використання словесних методів опосередкованого пізнання у процесі ознайомлення дошкільників з природою.			1	
21	Використання практичних методів опосередкованого пізнання у процесі ознайомлення з природою.			1	

	Змістовий модуль 4. Форми та засоби організації роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	20	9	5	6
22	Основні форми ознайомлення дітей з природою, їх характеристика.		1		
23	Фронтальні, групові та індивідуальні форми організації роботи з ознайомлення з природою.		1		
24	Заняття як основна форма організації навчання дошкільників. Види і типи занять з ознайомлення дітей з природою.		1		
25	Експерсії в природу як форма організації роботи з дошкільниками.		1		
	<i>Розробити конспект заняття на тему: «У ліс по гриби».</i>				2
26	Методика підготовки та проведення експерсії в природу.			1	
27	Організація проектної діяльності дошкільників у процесі ознайомлення їх з природою.			1	
28	Перспективи планування проектної діяльності.			1	
29	Цільова прогулянка як форма роботи щодо ознайомлення з природою.		1		
30	Щоденні прогулянки в ЗДО, їх значення та структура.		1		
	<i>Розробити презентацію конспекту експерсії та цільової прогулянки в природу для дітей старшого дошкільного віку.</i>				2
31	Природознавчий осередок як засіб екологічного виховання дітей дошкільного віку.		1		
32	Кімнатні рослини природознавчого осередку ЗДО.		1		
33	Організація ділянки закладу дошкільної освіти. Педагогічні та гігієнічні вимоги до озеленення ділянки.		1		
34	Організація роботи дітей в природознавчому осередку в різних вікових групах.			1	
35	Аналіз стану природознавчих осередків в ЗДО.			1	
	<i>Складання гербаріїв, букетів, різноманітних колекцій з природного матеріалу.</i>				2
	Змістовий модуль 5. Ознайомлення дітей із свійськими та дикими тваринами.	12	4	4	4
36	Особливості ознайомлення дошкільників різного віку з свійськими тваринами.		1		
37	Методика ознайомлення дошкільників з свійськими тваринами в різних вікових.		1		

	<i>Підготувати проведення одного з видів роботи по ознайомленню дошкільників з тваринним світом.</i>				2
38	Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з свійськими тваринами для груп раннього та молодшого віку.			1	
39	Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з свійськими тваринами для груп середнього та старшого віку.			1	
40	Ознайомлення дошкільників різного віку з дикими тваринами.		1		
41	Методи та прийоми ознайомлення дошкільників з дикими тваринами в різних вікових групах.		1		
	<i>Розробити дидактичні ігри по ознайомленню дітей з тваринами.</i>				2
42	Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з дикими тваринами для груп раннього та молодшого віку.			1	
43	Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з дикими тваринами для груп середнього та старшого віку.			1	
	Змістовий модуль 6. Ознайомлення дітей з природою в різні пори року.	13	6	2	5
44	Ознайомлення дітей з природою в різні пори року.		1		
45	Календар природи осені та особливості її протікання в Закарпатті.		1		
	<i>Аналіз інноваційних підходів вихователів щодо ознайомлення дошкільників з природою в різні пори року.</i>				3
46	Використання календаря природи як засобу ознайомлення дітей дошкільного віку з сезонними змінами (на прикладі зимового періоду).		1		
47	Особливості організації пізнавальної діяльності дошкільників під час ознайомлення з зимовими явищами природи Закарпаття.		1		
48	Роль календаря природи в екологічному вихованні дошкільників у весняний період.		1		
49	Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з весняними змінами в природі Закарпаття.		1		
	<i>Підготувати повідомлення «Закріплення знань дітей про природу під час свят та розваг в різні пори року».</i>				2

50	Практичні прийоми роботи з календарем природи під час вивчення літнього сезону.			1	
51	Літні природні процеси в Закарпатті як зміст ознайомлення дошкільників з довкіллям.			1	
	Змістовий модуль 7. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї у процесі екологічного виховання дітей дошкільного віку.	14	4	5	5
52	Зміст та завдання екологічного виховання дітей дошкільного віку.		1		
53	Методи і прийоми екологічної освіти дітей дошкільного віку.		1		
	<i>Підготувати повідомлення «Організація практичної екологічно доцільної діяльності дітей в природі».</i>				2
54	Особливості визначення рівня сформованості еколого-природничої компетентності дошкільників.			1	
55	Програмне забезпечення освітнього процесу з питань екологічного виховання в ЗДО.			1	
56	Цілі і задачі екологічного виховання дошкільників у взаємодії з сім'єю.		1		
57	Форми роботи з батьками з екологічного виховання дітей дошкільного віку.		1		
	<i>Розробити проект сімейної екологічної стежини.</i>				3
58	Сучасні форми роботи з батьками в закладах дошкільної освіти.			1	
59	Нетрадиційні форми роботи з батьками в закладах дошкільної освіти.			1	
60	Контрольний захід (модульна контрольна робота).			1	
	<i>Самостійна робота (підготовка до екзамену)</i>	30			30
	Всього годин:	120	36	24	60

6. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою як наука.	1
2.	Теоретичні основи методики ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	1
3.	Природно-географічні умови та ресурси України.	1

4.	Клімат, природні зони, ґрунти та води України та Закарпаття.	1
5.	Фізико-географічні особливості Закарпаття.	1
6.	Загальна характеристика флори та фауни Закарпаття.	1
7.	Зміст ознайомлення дошкільників з природою. Програми навчання і виховання дітей дошкільного віку.	1
8.	Методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Різноманітність і класифікація методів.	1
9.	Наочні методи ознайомлення дошкільників з природою.	1
10.	Практичні методи ознайомлення дошкільників з природою.	1
11.	Види та форми організації праці дітей у природі.	1
12.	Словесні методи ознайомлення дошкільників з природою.	1
13.	Бесіда як метод і як форма ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	1
14.	Основні форми ознайомлення дітей з природою, їх характеристика.	1
15.	Фронтальні, групові та індивідуальні форми організації роботи з ознайомлення з природою.	1
16.	Заняття як основна форма організації навчання дошкільників. Види і типи занять з ознайомлення дітей з природою.	1
17.	Експерсії в природу як форма організації роботи з дошкільниками.	1
18.	Цільова прогулянка як форма роботи щодо ознайомлення з природою.	1
19.	Щоденні прогулянки в ЗДО, їх значення та структура.	1
20.	Природознавчий осередок як засіб екологічного виховання дітей дошкільного віку.	1
21.	Кімнатні рослини природознавчого осередку ЗДО.	1
22.	Організація ділянки закладу дошкільної освіти. Педагогічні та гігієнічні вимоги до озеленення ділянки.	1
23.	Особливості ознайомлення дошкільників різного віку з свійськими тваринами.	1
24.	Методика ознайомлення дошкільників з свійськими тваринами в різних вікових.	1
25.	Ознайомлення дошкільників різного віку з дикими тваринами.	1
26.	Методи та прийоми ознайомлення дошкільників з дикими тваринами в різних вікових групах.	1
27.	Ознайомлення дітей з природою в різні пори року.	1
28.	Календар природи осені та особливості її протікання в Закарпатті.	1
29.	Використання календаря природи як засобу ознайомлення дітей дошкільного віку з сезонними змінами (на прикладі зимового періоду).	1
30.	Особливості організації пізнавальної діяльності дошкільників під час ознайомлення з зимовими явищами природи Закарпаття.	1

31.	Роль календаря природи в екологічному вихованні дошкільників у весняний період.	1
32.	Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з весняними змінами в природі Закарпаття.	1
33.	Зміст та завдання екологічного виховання дітей дошкільного віку.	1
34.	Методи і прийоми екологічної освіти дітей дошкільного віку.	1
35.	Цілі і задачі екологічного виховання дошкільників у взаємодії з сім'єю.	1
36.	Форми роботи з батьками з екологічного виховання дітей дошкільного віку.	1
	Всього:	36

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зміст, форми організації та методичне керівництво працею в природі дітей різного віку.	1
2.	Дидактичні ігри природничого змісту, їх види та методика проведення з дітьми різного віку.	1
3.	Роль рослин і тварин у природі та житті людини. Різноманітність рослинного світу.	1
4.	Роль рослин і тварин у природі та житті людини. Різноманітність тваринного світу.	1
5.	Програмне забезпечення ознайомлення дітей з предметним довкіллям у закладі дошкільної освіти.	1
6.	Становлення особистості дошкільника у предметно-розвивальному середовищі закладу дошкільної освіти.	1
7.	Використання словесних методів опосередкованого пізнання у процесі ознайомлення дошкільників з природою.	1
8.	Використання практичних методів опосередкованого пізнання у процесі ознайомлення з природою.	1
9.	Методика підготовки та проведення екскурсії в природу.	1
10.	Організація проектної діяльності дошкільників у процесі ознайомлення їх з природою.	1
11.	Перспективи планування проектної діяльності.	1
12.	Організація роботи дітей в природознавчому осередку в різних вікових групах.	1
13.	Аналіз стану природознавчих осередків в ЗДО.	1
14.	Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з свійськими тваринами для груп раннього та молодшого віку.	1
15.	Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з свійськими тваринами для груп середнього та старшого віку.	1
16.	Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з	1

	дикими тваринами для груп раннього та молодшого віку.	
17.	Розробити конспект занять з ознайомлення дошкільників з дикими тваринами для груп середнього та старшого віку.	1
18.	Практичні прийоми роботи з календарем природи під час вивчення літнього сезону.	1
19.	Літні природні процеси в Закарпатті як зміст ознайомлення дошкільників з довкіллям.	1
20.	Особливості визначення рівня сформованості еколого-природничої компетентності дошкільників.	1
21.	Програмне забезпечення освітнього процесу з питань екологічного виховання в ЗДО.	1
22.	Сучасні форми роботи з батьками в закладах дошкільної освіти.	1
23.	Нетрадиційні форми роботи з батьками в закладах дошкільної освіти.	1
24.	Контрольний захід (модульна контрольна робота).	1
	Всього:	24

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підготувати реферат «Природа – засіб різнобічного розвитку дітей дошкільного віку».	2
2.	Підготувати презентацію про рослини Червоної книги України, які використовуються вихователями при ознайомленні дошкільників з природою.	2
3.	Підготувати повідомлення «Заповідні місця Закарпаття».	2
4.	Зробити виписки з діючих програм щодо змісту ознайомлення дошкільників з природою.	2
5.	Підготувати повідомлення «Метод моделювання в ознайомленні дітей старшого дошкільного віку з природою».	2
6.	Підготувати повідомлення «Вплив праці у кутку природи на особистісне становлення дітей дошкільного віку».	2
7.	Розробити конспект заняття на тему: «У ліс по гриби».	2
8.	Розробити презентацію конспекту екскурсії та цільової прогулянки в природу для дітей старшого дошкільного віку.	2
9.	Складання гербаріїв, букетів, різноманітних колекцій з природного матеріалу.	2
10.	Підготувати проведення одного з видів роботи по ознайомленню дошкільників з тваринним світом.	2
11.	Розробити дидактичні ігри по ознайомленню дітей з тваринами.	2
12.	Аналіз інноваційних підходів вихователів щодо ознайомлення	3

	дошкільників з природою в різні пори року.	
13.	Підготувати повідомлення «Закріплення знань дітей про природу під час свят та розваг в різні пори року».	2
14.	Підготувати повідомлення «Організація практичної екологічно доцільної діяльності дітей в природі».	2
15.	Розробити проект сімейної екологічної стежини.	3
	Самостійна робота (підготовка до екзамену)	30
	Всього годин:	60

9. Форми і методи контролю

Поточний контроль з дисципліни «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою» – це оцінювання навчальних досягнень здобувача фахової передвищої освіти протягом навчального семестру за національною чотирибальною шкалою усіх видів аудиторної роботи (лекції та практичні заняття). Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення здобувача освіти в освоєнні програмного матеріалу дисципліни; спрямований на необхідне корегування самостійної роботи здобувача.

Поточний контроль реалізується у формі експрес-опитування, оперативного контролю на лекційних, практичних заняттях, тестування, виступів на різних видах заняттях, перевірка практичних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання здобувачем фахової передвищої освіти тощо.

Поточний контроль здійснюється викладачем. Він розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома здобувачів освіти на початку модулю.

Система оцінювання аудиторної роботи. Поточна аудиторна діяльність здобувача фахової передвищої освіти оцінюється за чотирибальною (національною) шкалою. Поточне оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти виконується за допомогою процедури об'єктивного контролю – усні відповіді на практичних заняттях, тестування, реферативні повідомлення, практичні завдання, участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття, моделювання ситуацій тощо.

Критеріями оцінки усних відповідей є:

Оцінюючи усну відповідь на теоретичні питання, ураховується:

– ґрунтовність теоретичних знань з навчальної дисципліни; повнота розкриття питання;

– уміння вдало ілюструвати теоретичний матеріал;

– упевненість, переконливість суджень; уміння аргументувати думку;

– уміння порівнювати, робити потрібні висновки та узагальнення;

– логіка викладу думок, рівень володіння культурою мовлення;

для виконання письмових завдань:

– повнота розкриття питання;

– цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;

– граматична та стилістична грамотність письмової роботи.

Поточний контроль здійснюється у формі опитування та перевірки результатів виступів, практичних завдань на практичних заняттях в чотирибальній шкалі оцінок.

Оцінка 5 «відмінно» ставиться, коли здобувач освіти демонструє повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, наведення прикладів; відповідь здобувача освіти свідчить про глибоке розуміння і орієнтацію в психолого-педагогічних явищах і процесах, що вивчаються; дає правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

Оцінка 4 «добре» – здобувач освіти розкриває правильно зміст навчального матеріалу, але на додаткові контрольні питання викладача відповідає з деякою допомогою, у викладі матеріалу припускає деякі неточності, які виправляє сам; недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

Оцінка 3 «задовільно» – здобувач освіти виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але у відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, викладає матеріал не достатньо логічно й послідовно, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її.

Оцінка 2 «незадовільно» – здобувач освіти припускається грубих помилок під час викладу матеріалу, не виправляє помилки навіть при вказівці на них викладача; виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу, відсутність навичок аналізу психолого-педагогічних явищ та виконання практичних завдань.

Оцінювання тестових завдань. Здобувачем освіти надані правильні відповіді до 40 % тесту – оцінка «незадовільно»; 40–60 % тесту – оцінка «задовільно»; 60–80 % тесту – оцінка «добре»; 80–100 % тесту – оцінка «відмінно».

Здобувач вищої освіти, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач освіти може відпрацювати пропущені практичні заняття, презентувати самостійну роботу, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Система оцінювання самостійної роботи здобувачів фахової передвищої освіти передбачає оцінювання різних видів завдань. Самостійна робота, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Критерії оцінювання самостійної роботи є:

Оцінка 5 «відмінно» – здобувач фахової передвищої освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно розкриває опрацьовані питання, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

Оцінка 4 «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі; висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і

похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного в самостійній роботі;

Оцінка 3 «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

Оцінка 2 «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал для самостійного опрацювання, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки, погано орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, не виявляються практичні навички.

Модульний контроль з дисципліни. Контрольний захід (модульна контрольна робота) з дисципліни «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою» проводиться 1 раз на семестр (в кінці семестру), і включає проведення контрольного заходу за всіма темами модуля у формі контрольної роботи, тестування тощо. До контрольного заходу допускаються всі здобувачі освіти незалежно від результатів поточного контролю. Викладач розробляє контрольні завдання (варіанти, тести тощо) для проведення модульної контрольної роботи.

Результати модульного контролю здобувача освіти, який не з'явився на нього, оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

У відповідності до вимог об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача оцінюється наступним чином: під час написання контрольної роботи кожен здобувач освіти отримує індивідуальний варіант, що складається з двох питань і п'яти тестових завдань. На написання контрольної роботи відводиться 45 хвилин. Форма проведення: письмова.

Контрольна робота оцінюється за національною шкалою. Критерії оцінювання за поточним контролем і модульною контрольною роботою наступні:

Оцінка 5 «відмінно» – заслуговує здобувач освіти, який виявив всебічні і глибокі знання пройденого матеріалу з тем дисципліни, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, теоретично вірні відповіді на всі питання передбачені завданням; наводить вдалі приклади, абсолютно правильно розв'язує практичні завдання і дає пояснення та обґрунтування.

Оцінка 4 «добре» – заслуговує здобувач освіти, що виявив повне знання програмного матеріалу; засвоїв основну та додаткову літературу, виявив системний характер знань з тем дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але ним допущені незначні помилки у формулюванні термінів, категорій або/та розв'язанні практичного завдання, не повністю дає обґрунтування висновків і результатів.

Оцінка 3 «задовільно» – заслуговує здобувач освіти, що виявив знання основного програмного матеріалу, дає поверхові, неточні відповіді на питання, припускається суттєвих помилок у наведенні прикладів та розв'язанні практичного завдання.

Підсумковий (семестровий) контроль. Підсумковим контролем з дисципліни «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою» визначено навчальним планом – екзамен. На підготовку до екзамену відводиться 1 кредит ECTS, 30 годин самостійної роботи студента. У відповідності до вимог об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача проводиться наступним чином: під час складання іспиту кожен здобувач освіти отримує індивідуальний білет, що складається з теоретичної частини, що містить два теоретичні питання і практичну частину; на підготовку екзаменаційного білету відводиться 30 хвилин. Форма проведення: усна.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти при складанні іспиту. Відповіді на кожне питання оцінюється за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають сумніви в оцінці знань здобувача освіти або

відповідь здобувача не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, викладач може задавати додаткові (уточнюючі) питання в рамках білету. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінку завдань білету.

У підсумку відповіді на білет підраховується середньозважений бал (в даному випадку середньозважений бал дорівнює середньоарифметичному), що є підсумковою оцінкою за екзамен.

При оцінюванні знань здобувачів освіти денної форми навчання, підсумкова оцінка відповідей на білет множиться на середньоваговий коефіцієнт – 0,4, отриманий результат додається до середньовагового, що є результатом оцінювання роботи здобувача освіти за аудиторну роботу та контрольний захід, отриманий результат є підсумковою оцінкою за вивчення предмету.

Підсумкова оцінка за вивчення предмету виставляється за шкалами: національною, 100-бальною, ECTS і фіксується у відомості та заліковій книжці здобувача освіти.

Відповідь на питання оцінюється наступним чином:

Оцінка 5 «відмінно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який виявив всебічні і глибокі знання програмного матеріалу з дисципліни, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, теоретично вірні відповіді на всі питання передбачені білетом; демонструє знання і розуміння основних педагогічних понять; наводить вдалі приклади, може зробити узагальнення і висновки; формулюючи думку правильно використовує понятійний апарат, дає правильні відповіді на додаткові запитання викладача.

Оцінка 4 «добре» – заслуговує здобувач освіти, що виявив повне знання програмного матеріалу; засвоїв основну та додаткову літературу, виявив системний характер знань з дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але допущено незначні помилки під час наведення прикладів; дає правильні відповіді на додаткові запитання.

Оцінка 3 «задовільно» – заслуговує здобувач освіти, що виявив знання основного програмного матеріалу, дає поверхові, неточні, недостатньо

обґрунтовані та невичерпні відповіді на питання, не дає відповіді на додаткові запитання, припускається помилок у наведенні прикладів, слабо володіє термінологією.

Оцінка 2 «незадовільно» – здобувач освіти дає неправильні відповіді на всі запитання, передбачені екзаменаційним білетом, не володіє основними теоретичними знаннями, не наводить приклади з практичного досвіду.

10. Вид контролю та шкала оцінювання

Для освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» оцінювання здійснюється за національною шкалою та визначаються таким чином:

За національною шкалою
Відмінно
Добре
Задовільно
Незадовільно з можливістю повторного складання

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
				<i>для екзамену, диф.залику, курсової роботи, практики</i>
4,51-5,00	90 – 100	A	Високий (творчий)	Відмінно
4,01-4,50	82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	Добре
3,51-4,00	75-81	C		
3,16-3,50	69-74	D	Середній (репродуктивний)	Задовільно
2,51-3,15	60-68	E		
1,51-2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала переведення середньозваженої оцінки в оцінку за національною шкалою та оцінку ECTS та у відповідність дванадцятибальній шкалі для ступеня «фаховий молодший бакалавр»

12 бальна шкала	Середньозважений Бал	Національна оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS
12	5,00	відмінно	100	A
11	4,95-4,99	відмінно	99	A
	4,90-4,94	відмінно	98	A
	4,85-4,89	відмінно	97	A
	4,80-4,84	відмінно	96	A
	4,75-4,79	відмінно	95	A
10	4,70-4,74	відмінно	94	A
	4,65-4,69	відмінно	93	A
	4,60-4,64	відмінно	92	A
	4,55-4,59	відмінно	91	A
	4,51-4,54	відмінно	90	A
9	4,50	добре	89	B
	4,43-4,49	добре	88	B
	4,36-4,42	добре	87	B
	4,29-4,35	добре	86	B
	4,22-4,28	добре	85	B
8	4,15-4,21	добре	84	B
	4,08-4,14	добре	83	B
	4,01-4,07	добре	82	B
	4,00	добре	81	C
	3,92-3,99	добре	80	C
7	3,84-3,91	добре	79	C
	3,76-3,83	добре	78	C
	3,67-3,75	добре	77	C
	3,59-3,66	добре	76	C
	3,51-3,58	добре	75	C
6	3,50	задовільно	74	D
	3,43-3,49	задовільно	73	D
	3,36-3,42	задовільно	72	D
	3,29-3,35	задовільно	71	D
	3,22-3,28	задовільно	70	D

5	3,16-3,21	задовільно	69	D
	3,15	задовільно	68	E
	3,07-3,14	задовільно	67	E
	2,99-3,06	задовільно	66	E
	2,91-2,98	задовільно	65	E
4	2,83-2,90	задовільно	64	E
	2,75-2,82	задовільно	63	E
	2,67-2,74	задовільно	62	E
	2,59-2,66	задовільно	61	E

	2,51-2,58	задовільно	60	E
3	2,5	незадовільно	59	FX
	2,15-2,49	незадовільно	52-58	FX
2	1,85-2,14	незадовільно	46-51	FX
	1,51-1,84	незадовільно	35-40	FX
1	0-1,50	незадовільно	1-34	F

Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання навчальної дисципліни

<i>Модульний контроль</i>		СЕМЕСТРОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН
АУДИТОРНА ТА САМОСТІЙНА РОБОТА		
ЗМ1–ЗМ7		
Лекційні, практичні заняття	Контрольний захід (контрольна робота, тестування, тощо)	
Т1-Т36	Т1-Т36	
Середнє арифметичне оцінок за національною Шкалою	оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою
$k_1 = 0,4$	$k_2 = 0,2$	$k_3 = 0,4$

**Самостійна робота здобувачів вищої освіти може бути інтегрована з аудиторною роботою.*

ЗМ1, ЗМ2– змістові модулі

Т1, Т2 ... Т10 – теми змістових модулів

k_i – ваговий коефіцієнт (викладач визначає особисто з урахуванням специфіки предмета)

$$\sum_{i=1}^n k_i = 1$$

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою» для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» / укладач: Т.В. Теличко. – Мукачево: ВСП «ГПФК МДУ», 2025. – 43 с.

2. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою».

3. Методичні рекомендації до практичних занять з «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою».

4. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою».

12. Рекомендована література

Базова

1. Беленька Г. В. Дошкільнятам про світ природи. Старший дошкільний вік : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, Т. С. Науменко, О. А. Половіна. – Київ : Генеза, 2013. – 112 с.
2. Беленька Г. В. Дошкільнятам про світ природи. Старший дошкільний вік [Електронний ресурс] : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, Т. С. Науменко, О. А. Половіна. – Київ : Генеза, 2013. – 112 с.
3. Богуш Алла. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник / Алла Богуш, Наталія Гавриш. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 408 с.
4. Дорошенко Т. М. Основи природознавства з методикою в схемах та таблицях [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. М. Дорошенко, В. В. Мацько. - Кременчук : ПП «Бітарт», 2019. – 46 с.
5. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник-педагог : навч.-метод. посіб. / Н. В. Лисенко. - Київ : Видавничий Дім «Слово», 2009. – 400 с.
6. Любарова, Віра. Найменшим про найменших : Дивовижні творіння природи : посібник / Віра Любарова. – Київ : Шкільний світ, 2010. – 128 с.
7. Любарова, Віра. Куточок природи в дитячому садку : посібник / Віра Любарова. – Київ : Шкільний світ, 2013. – 112 с.
8. Методика ознайомлення дітей з природою. Хрестоматія : навч. посіб. / уклад. Н. М. Горопаха. – Київ : Слово, 2012. – 432 с.
9. Ніколаєва С. М. Любов до природи виховуємо з дитинства : посібник / С. М. Ніколаєва. – Харків : Ранок, 2007. – 96 с.
10. Ніколаєнко В. М. Екологічне виховання в ДНЗ. 2-6 років.: посібник / В. М. Ніколаєнко. – 3-тє вид. – Харків : Основа, 2012. – 208 с.
11. Організація спостережень в дитячому садку : посібник / упоряд. О. Ю. Харченко. – Харків : Основа, 2007. – 144 с.
12. Пинзеник О. М. Ознайомлення дошкільників з природою Закарпатської області : посібник / О. М. Пинзеник. - Мукачево, 2005. – 103 с.

13. Пинзеник О. М. Методика викладання дисциплін природознавчого циклу : навч.-метод. посіб. / О. М. Пинзеник. – Київ : Кондор, 2014. – 120 с.

14. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посіб. / Н. Ф. Яришева. – Київ : Вища школа, 2008. – 255 с.

15. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посіб. / Н. Ф. Яришева. – Київ : Вища школа, 2012. – 255 с.

Допоміжна

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / наук. ред. та упоряд. О. Кононко. К.: Світич, 2014. – 430 с.

2. Беленька Г. Дошкільнятам про світ природи / Г. Беденька, О. Половіна. – К.: «Генеза», 2018.

3. Білан О. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / за заг. ред. О. Низьковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. – 256 с.
5.

4. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник / А. Богуш, Н. Гавриш. – К. : Слово, 2010. – 408 с.

5. Богуш А. Моє довкілля : програма ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з довкіллям / А. Богуш. – К. : Шкільний світ, 2006. – 109 с.

6. Горопаха Н. М. Урізноманітнення форм екологічної освіти дошкільнят. Ознайомлення дітей з природою. Хрестоматія. Ч.2 / Н. М. Горопаха. – Рівне, 2007. – С. 140-150.

7. Дитина: освітня програма для дітей від двох до семи років / автор. колектив; наук. керівник В. Огнев'юк. – К., 2016. – 304 с.

8. Зайцева Л. Розкриваємо таємниці довкілля : методичний посібник / Л. Зайцва. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2012. – 110 с.

9. Лисенко Н., Мацук Л., Лисенко О. Ознайомлення з природою та основи проєкологічної освіти дітей дошкільного віку / за заг. ред. Н. Лисенко. – К.: Слово, 2019. – 334 с.

10. Лисенко Н. В. Організація і зміст дослідницької діяльності дітей у природі. Ознайомлення дітей з природою. Хрестоматія. Ч.1 / Н. В. Лисенко. –

Рівне, 2007. С. 363-377.

11. Маршицька В. Екологічне виховання: соціально-моральні задачі. Методика ознайомлення дітей з природою: хрестоматія / Укладач Н. М. Горопаха. К., 2012. – С.300-304.

12. Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою: Методичні рекомендації до навчальної дисципліни / Л. В. Крайнова, І. В. Трубник // [за заг. ред. В. І. Сипченко]. – Слов'янськ, 2008. – 87 с.

13. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / Н. Гавриш, Т. Панасюк, Т. Піроженко, О. Рогозянський, О. Хартман, А. Шевчук ; за заг. наук. ред. Т. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. – 80 с.

14. Плохій З. Вітальна цінність природи: складові екологічної культури дошкільників. Методика ознайомлення дітей з природою. Хрестоматія / З. Плохій. –Київ, 2012. – С. 58-63.

15. Стеценко Т. Розвивальні екологічні ігри для молодших і старших дошкільнят / Т. Стеценко, Н. Могутова // Дошкільне виховання. – 2009. – № 10. – С. 24-25.

16. Тимофеева О. О. Дидактичні ігри та вправи з ознайомлення дітей з природою. Кришталеві джерела: методичний посібник для педагогів і батьків з питань формування екологічної компетентності дошкільників / О. О. Тимофеева, І. В. Тимофеев. Тернопіль: Мандрівець, 2016. С.103-120.

17. Тимофеева О. О. Експериментально-дослідна діяльність у дошкільному віці. Кришталеві джерела: методичний посібник для педагогів і батьків з питань формування екологічної компетентності дошкільників / О. О. Тимофеева, І. В. Тимофеев. – Тернопіль: Мандрівець, 2016. – С.125-135.

18. Фомічова Л. Ознайомлення з оточуючим: навчальний посібник / Л. Фомічова. – К.: Благовіст, 2002. – 271 с.

19. Яришева Н. Ф. Знати, любити і берегти: Використання словесних логічних завдань у екологічному вихованні дошкільників. Ознайомлення дітей з природою. Хрестоматія. Ч.2 / Н. Ф. Яришева. – Рівне, 2007. – С. 59-63.

20. Яришева Н.Ф. Наочність і слово у пізнанні природи. Ознайомлення

дітей з природою. Хрестоматія. Ч.2 / Н. Ф. Яришева. – Рівне, 2007. С. 63-67.

13.Інформаційні ресурси

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. Практика управління дошкільним закладом. 2021. №1. URL: <https://ezavdnz.mcfr.ua/book?bid=37876>.

2. Закон України «Про дошкільну освіту»// www.mon.gov.ua/img/zstored/files/zakon_zso.doc.

3. Крутій К. Л. Проектування освітнього простору дошкільного навчального закладу як умова розвитку здібностей дитини. [Електронний ресурс]: - http://virtkafedra.iicoz.ua/el_gurnal/pages/vypl/Krutij.pdf.

Автор

_____ Тетяна ТЕЛИЧКО

Питання до екзамену з дисципліни «Основи природознавства з методикою ознайомлення з природою»

1. Організація та проведення природознавчих екскурсій з дітьми дошкільного віку, як форми ознайомлення з природним довкіллям.
2. Праця в природі, її зміст в різних вікових групах та освітньо-виховне значення. Педагогічні та гігієнічні вимоги щодо її організації в дошкільному закладі.
3. Зміст та завдання екологічного виховання дітей дошкільного віку.
4. Методика ознайомлення з явищами природи восени дітей середньої групи.
5. Методика ознайомлення старших дошкільників з тваринами.
6. Методика організації спостережень за явищами природи в різних вікових групах.
7. Методика проведення дидактичних ігор в дошкільному навчальному закладі.
8. Підготовка та проведення прогулянки як форми ознайомлення з природою дітей дошкільного віку.
9. Планування роботи з ознайомлення дітей з природою в дошкільному закладі.
10. Навчально-виховне значення екскурсій, їх відмінність від прогулянок.
11. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з природою .
12. Словесні методи ознайомлення дошкільників з природою.
13. Влаштування осередку довкілля дошкільного навчального закладу як основної матеріальної бази ознайомлення з природою.
14. Методика організації роботи на заняттях та в повсякденному житті з дітьми середньої групи по ознайомленню з природою взимку.
15. Класифікація методів ознайомлення дошкільників з природою.
16. Використання дитячої природознавчої літератури для розширення кола знань про природу в дітей дошкільного віку.

17. Форми організації дітей дошкільного віку під час ознайомлення з природою.
18. Організація роботи в осередку довкілля в різних вікових групах.
19. Значення, місце та методика організації свят природничого характеру.
20. Значення і місце занять у системі роботи щодо ознайомлення з природою в різних вікових групах.
21. Навчально-виховне значення земельної ділянки дошкільного навчального закладу.
22. Навчально-виховне значення городу та саду на земельній ділянці дитячого садка. Вибір місця та планування.
23. Навчально-виховне значення спостережень та його види.
24. Значення природи у різнобічному розвитку дошкільників.
25. Методика організації роботи з навчання і виховання дітей дошкільного віку на «екологічній стежині».
26. Організація пошуково-дослідницької діяльності в природі з дітьми старшого дошкільного віку.
27. Методика організації роботи на заняттях та в повсякденному житті по ознайомленню з природою навесні.
28. Види та зміст праці дітей в природі в різних вікових групах.
29. Завдання методики ознайомлення дітей дошкільного віку з природою як науки.
30. Фізико-географічні особливості природи Закарпатської області.
31. Нескладні досліди як метод ознайомлення з природою. Їх використання у різних вікових групах.
32. Методика організації та проведення дослідів.
33. Роль і місце різноманітних ігор у збагаченні, закріпленні, узагальненні
34. знань. Види ігор.
35. Схеми спостереження за об'єктами природи, їх види та значення дотримання для організації діяльності дітей.

36. Календар природи зими. Характерні зміни у різні періоди зими.
37. Сезонна робота в осередку довкілля.
38. Планування роботи по ознайомленню дітей з природою.
39. Методика ознайомлення з явищами природи восени дітей різних вікових груп.
40. Зміст та методика ознайомлення з ранньоквітучими рослинами навесні дітей п'ятого року життя.
41. Класифікація ігор для закріплення знань дітей про природне довкілля. Творчі ігри.
42. Ознайомлення дітей з діяльністю людей по охороні природи рідного краю.
43. Види та зміст дитячої праці в природі в різних вікових групах.
44. Структура проведення спостережень.
45. Тварини осередку довкілля та догляд за ними.
46. Розміщення та обладнання осередку довкілля в дошкільному навчальному закладі.
47. Календар природи весни та особливості її протікання.
48. Вимоги щодо облаштування земельної ділянки дошкільного навчального закладу, її навчально-виховне значення.
49. Зміст спостереження за явищами неживої природи навесні з дітьми старшої групи.
50. Квітник на ділянці дитячого садка.
51. Особливості занять пов'язаних з працею в природі.
52. Кімнатні рослини кутка природи дошкільного закладу.
53. Календар природи осені та особливості її протікання в Закарпатті.
54. Фіксація вражень про природу з метою закріплення природничих знань. Ведення календарів природи.
55. Форми організації роботи по ознайомленню дітей дошкільного віку з природою в куточку природи.
56. Деревя та кущі на ділянці дошкільного закладу.

57. Складання гербаріїв, букетів, колекцій з природного матеріалу.
58. Практичні методи ознайомлення дошкільників з природою.
59. Календар природи літа та особливості його протікання на Закарпатті.
60. Методика ознайомлення з явищами природи взимку дітей різних вікових груп.
61. Значення тварин у природі і житті людини.

Практичні завдання

1. Намітити роботу з ознайомлення з природою в ранкові години в одній з вікових груп дошкільного закладу.
2. Скласти план-конспект порівняльного спостереження в природі для дітей середньої групи.
3. Розробити план-конспект прогулянки взимку в першу половину дня для дітей старшої групи.
4. Скласти план-конспект організації дослідницької діяльності для дітей старшого дошкільного віку на тему «Таємниче довкілля» (досліди в басейні з водою та повітрям).
5. Намітити тематику спостережень за явищами природи навесні в молодшій групі.
6. Скласти план-конспект мандрівки екологічною стежиною на тему «Дослідницько-пошукова ділянка» для дітей старшої групи.
7. Розробити план-конспект колективної праці в середній групі на тему «Посів насіння чорнобривців».
8. Скласти план-конспект заняття «Спостереження за рибкою» для дітей середньої групи.
9. Скласти план-конспект заняття для дітей середньої групи на тему: «Дикі тварини взимку».
10. Розробити план-конспект колективної праці з дітьми молодшого дошкільного віку на тему «Збирання врожаю».

11. Розробити план-конспект організації цільової прогулянки в сад для дітей середньої групи восени.
12. Скласти бесіду про роботу чергового у куточку природи для дітей старшого дошкільного віку.
13. Намітити хід спостереження за птахами на майданчику дошкільного закладу для дітей старшої групи.
14. Скласти фрагмент заняття на тему «Ознайомлення дітей з комахою». Вказати вік дітей, програмові завдання.
15. Скласти план - конспект заняття з використанням ігор з природничим матеріалом.
16. Спланувати програмовий зміст дидактичної гри «Відгадай якої квітки не стало» для дітей середньої групи.
17. Скласти план-конспект екскурсії в зимовий парк.
18. Скласти план-конспект заняття «Спостереження за кішкою» для дітей молодшої групи.
19. Розробити план-конспект бесіди для старшої групи за змістом картини «Дощ у лісі».
20. Розробити план-конспект організації праці в старшій групі «Висаджування розсади квітів».
21. Спланувати ряд дослідів для дітей старшого дошкільного віку по ознайомленню з властивостями води.
22. Спланувати програмовий зміст дидактичної гри в молодшій групі «Складемо букет».
23. Спланувати ряд дослідів по ознайомленню з властивостями повітря для дітей старшої групи.
24. Скласти програмовий зміст і план «Екскурсії до лісу» для дітей старшого дошкільного віку.
25. Скласти план-конспект повсякденної прогулянки в першу половину дня восени для дітей молодшого дошкільного віку.
26. Намітити тематику дослідів для дітей старшого дошкільного віку взимку.

27. Сплануйте план заключної бесіди про осінь для дітей старшого дошкільного віку.
28. Намітити хід спостереження за квітами на клумбах для дітей старшого дошкільного віку.